

I. In duobus erravit Malebranchius circa varia Sensuum testimonia: ac primò quidem, quòd opinetur *Sensus ritè dispositos & adhibitos* in multis de facto nos fallere, nobis illudere: deinde, quòd inde inferat posse nos à *Sensationibus nostris internis* in omnibus illudi & falli.

Duplicem illum Malebranchii errorem, duplici articulo dum confutamus: Scepticam simul omnem in hac parte Sectam confutabimus; & æterna sua tum Naturæ, tum Rationi, tum Fidei, jura restituemus & asseremus.

II. Circa Corpora determinatè sumpta, non magis per se fallunt aut fallere possunt *Sensus ritè dispositi & adhibiti*, quàm circa corpora indeterminatè sumpta. In utroque æqualiter casu, suam Sensus fideliter destinationem implent & functionem: quæ in eo tota est, ut afficiantur ipsi ab objectis exterioribus; & variis locum dent in anima affectionibus.

Sed circa corpus aliquod determinate sumptum, potest fieri *Miraculum*: quod repugnat fieri circa omnia corpora indeterminate sumpta. Unde, dum suam perinde destinationem fideliter implent Sensus ritè dispositi & adhibiti: certitudinem duntaxat physicam parit in casu priorè, dum certitudinem metaphysicam & absolutam parit in casu posteriore, legitimum ipsorum testimonium (34 & 46).

ARTICULUS PRIOR.

TESTIMONIUM SENSUUM,

CIRCA CORPORA INDETERMINATÈ SPECTATA.

121. DEFINITIO. Tradendæ & demonstrandæ in hac quæstione theoriæ præibit Lemma duplex: quid autem sit Lemma, paucis accipe.

Lemma est propositio aliqua, materiæ hic & nunc tractandæ extranea: quæ eo duntaxat sine demonstratur, vel tanquam alibi demonstrata aut demonstranda præmittitur; ut fiat ipsa certum & præsens *demonstrationis Medium*, relatè ad quasdam propositiones stabiliendas & demonstrandas.

122. LEMMA I. *Existit Ens aliquod increatum & infinitè perfectum, nullius in se vitii particeps, nullius fallaciæ aut absurditatis auctor: seu existit Deus.*

EXPLICATIO. Omni demonstrationum genere stabilietur in sequenti quarto tractatu fundamentalis hæc Veritas: quam naturali quodam instinctu sentimus omnes & nostris impressam animis gerimus; & quam tanquam certam & indubitata supponunt Malebranchius, Berkleius, & varii utriusque Assectæ, quos omnes & solos hic confutandos habemus.

123. LEMMA II. *Si supponatur nihil existere præter Deum & eam Substantiam quæ in me sentit & intelligit: variarum Sensationum ad varia objecta relativarum, quas in me experior, causa efficiens unica est ipsemet Deus.*

DEMONSTRATIO. Illæ Sensationes non producuntur ab aliquo ente, quod sit distinctum & à me & à Deo: supponitur enim quod nullum tale ens existat. Deinde, illæ sensationes non producuntur à me, à mea substantia intelligente & sentiente: quippe qui, sensu intimo teste & iudice, scio & experior illas sæpe in me non esse, quas habere velim; illas sæpe à me non abesse, quas habere nolum. Superest ergo ut illæ sensationes in me producantur ab ipsomet Deo; ut illarum causa efficiens unica sit ipsemet Deus. Q. E. D.

PROPOSITIO FUNDAMENTALIS.

124. *Varia Sensationes, quas in anima nostra constantes & concordés experimur, sunt Metaphysicè certum quo iudicemus, & existere aliquod Corpus quod nostrum sit; & existere varios indeterminatè Homines, varia indeterminatè Corpora; & existere generales aliquas Naturæ Leges.*

125 DEMONSTRATIO I. Metaphysica certitudine certam esse existentiam alicujus Corporis quod nostrum sit, ut demonstres: consulenda tibi & in hunc modum premenda

erit, tum infinita veracitas Dei, falli & fallere nescii, tum infinita sapientia Dei, nihil frustra & ineptè facientis.

I. Metaphysicè certi quisque sumus, Sensu intimo teste & iudice, existere in anima nostra perpetuas, constantes & invincibiles Sensationes, ad Corpus aliquod nostrum relativæ: atqui tales sensationes sunt motivum metaphysicè certum (29 & 34), quo judicemus existere corpus aliquod quòd sit nostrum corpus: ergo metaphysicè certi sumus existere corpus aliquod quòd sit nostrum corpus. Majorem negabit nemo: experitur enim uniuscujusque nostrum Anima varias sensationes, quas nunc ad oculos, nunc ad aures, modò ad palatum, modò ad nares, mox ad pedem, mox ad manum, semper ad Corpus, quòd sit suum, referre ineluctabiliter inclinatur. Unde demonstratur minor. Sensationes illæ constantes & concordæ, ad aliquod corpus quòd nostrum sit relativæ, sunt motivum metaphysicè certum quo judicemus existere corpus quòd nostrum sit; si metaphysicè certum sit illas non esse fallaces: atqui metaphysicè certum est illas non esse fallaces: ergo illæ sensationes sunt motivum metaphysicè certum quo judicemus existere corpus quòd sit nostrum. Demonstratur minor. Si constantes illæ & concordæ sensationes ad corpus nostrum relativæ, forent fallaces; fallax foret illarum auctor, illarum causa efficiens unica, ipsemet Deus: atqui ex priore Lemmate repugnat Deum esse fallacem: ergo repugnat sensationes illas constantes & concordæ ad corpus nostrum relativæ, esse fallaces. Demonstratur major. Ille est fallax, ut patet ex ipsamet terminorum notione, qui & perpetuo & ineluctabiliter impellit ad Falsum credendum: atqui, si constantes & concordæ illæ sensationes, ad corpus aliquod nostrum relativæ, fallaces forent; Deus nos & perpetuo & ineluctabiliter impelleret ad Falsum credendum: ergo Deus foret fallax. Demonstratur minor.

Ac primo quidem, nos impelleret Deus ad Falsum credendum: scilicet ad credendam firmiter, licet falso, oculorum nostrorum, aurium nostrarum, pedum nostrorum, manuum nostrarum, uno verbo, Corporis nostri exis-

tentiam. Unde enim hæc nobis impressio, unde inclinatio hæc, nisi ab auctore naturæ nostræ Deo?

Deinde, nos perpetuo impelleret Deus ad Falsum credendum: sunt enim constantes & concordæ sensationes illæ, ad corpus quòd nostrum sit, relativæ. In Pueris & Senibus, in Stultis & Sapientibus, in Dormientibus & Vigilibus, idem illæ loquuntur, idem clamant: ita ut nunquam possit major reperiri concordia.

Denique, nos necessario & ineluctabiliter impelleret Deus ad Falsum credendum, tum quia non possumus ab illo abstinere iudicio quòd ferimus de existentia nostri corporis, ut nobis quisque per sensum intimum conscii sumus; tum quia, si error est illud iudicium, nulla nobis via est erroris detegendi: ergo, si erramus in tali iudicio, erroris nostri auctor est ipse Deus, fallax est ipsemet Deus. Subsumo: atqui metaphysicè certum est non posse Deum esse erroris nostri auctorem, non posse Deum esse fallacem: ergo & metaphysicè certum est existere aliquod corpus quòd nostrum sit.

II. Certum & ubique receptum est philosophicum istud Axioma, ab ipsa rei idea dimanans: *Ens sapientissimum nihil frustra & ineptè facit.* Si autem nulli uniremur corpori: quo fine appetitus naturales & sensitivi, quos in nobis experimur, ab auctore Naturæ nobis inditi sunt? Quo fames & sitis, quòd vestium & alimentorum desiderium, quòd cura corporis: si nullum sit corpus nutriendum, vestiendum, conservandum? Cur oportuit, ut experiar sensationem luminis, caloris, odoris, harmonici cantus: cur inquam, oportuit ut mihi persuasum sit, contra omnem rei veritatem, me aperire oculos lumini; me assidere ad ignem; me nares applicare flori; me aures arrigere ad concentum harmonicum? Unde sic ratiocinor. Hæc omnia nobis indidisse vanum foret evidenter & ineptum; si reverà nullum nobis est corpus quòd nostrum sit: atqui evidens est quòd Deus, quòd Ens infinitè sapiens, nihil vanum faciat & ineptum: ergo evidens est hæc omnia non frustra fuisse nobis ab auctore Naturæ indita. Ergo evidens est

existere illud, quod connotant & ad quod referuntur appetitus illi naturales & sensitivi. Ergo metaphysicè certum est existere corpus aliquod quod nostrum sit. Q. E. D.

126. DEMONSTRATIO II. Metaphysica certitudine certam esse existentiam, tum variorum indeterminatè Hominum, tum variorum indeterminatè Corporum, in hunc modum demonstrabis; per demonstrationem partim directam, partim indirectam, & utrinque Adversariis ineluctabilem (6).

I. Metaphysicè mihi certus sum per Sensum intimum, me pluribus abhinc annis, visum esse mihi cum aliis hominibus colloqui & conversari: me visum esse mihi micantia in cœlo spectare sydera, mirabilia in aerea regione phœnomena intueri, prodigiosam in Terra plantarum animaliumque varietatem observare. Unde sic ratiocinor. Sensationes illæ constantes & concordēs, ad hominum mecum conversantium & ad corporum mihi præsentium existentiam relativæ, vel sunt veraces, vel sunt fallaces.

Si primum: ergo existunt illi homines & illa corpora, quorum existentiam mihi nunciant & testantur variæ illæ sensationes.

Si secundum: ergo præstigiator & fallax est Deus; qui vanas illas & fallaces sensationes menti meæ imprimit, sine ulla causa aut occasione cur in me existant, sine ullo objecto ad quod extra me referantur & terminentur. Subsumo. Atqui evidens est, ex ipsamet Dei idea, Deum non esse præstigiatorē & fallacem, Deum non esse vilibus illis similem Circulatoribus quibus frivola & ludicra cura est falsis obvium quemque decipere imaginibus: ergo metaphysicè certum mihi est, & existere aliquos indeterminatè homines mihi similes, & existere varia indeterminatè corpora.

II. Metaphysicè mihi certus sum me visum esse mihi *Historias legere*: quæ varia Naturæ phœnomena variamque Nationum fortunam enarrantes, me docuerunt extitisse Terræ motus, Solis & Lunæ eclipses, Fluviorum exundationes, vastationes Agrorum, Urbium excidia & ruinas,

Imperiorum aut Rerum publicarum inter se rivalitates & odia & bella & interneciones. Unde sic ratiocinor. Quod ego tum doctus sum, vel verum est, vel falsum.

Si verum est: ergo metaphysicè certum est extitisse & aliquos homines & aliqua corpora.

Si falsum est: falsitas illa in Deum solum est refundenda, ut ex prima demonstratione patet. Ergo Deus, à quo oritur hæc falsitas, & qui me docuit hanc falsitatem, & fallax & mendax est: absurdum & horrendum consequens; ergo & falsum antecedens.

III. Si ante præsuppositam Revelationem divinam, non certò constet de Hominum & Corporum existentia: tota ruit funditus Religio. Si enim fallaces in omnibus possunt esse Sensus, ut asserit Malebranchius: quàm dubiis *Fides tota* innititur fundamentis! Dubium erit an extiterit Moyses, an extiterint Prophetæ: dubium, an extiterit Christus, an patrarit miracula; an aliquid docuerit: dubium, num fuerint Apostoli; num variæ regiones & nationes multiplicatis miraculis Christo acquisiverint: dubia Martyrum existentia, dubia certamina, dubia mors: dubium, an idealibus & imaginariis non deludamur Historiis & Scripturis: dubium, an fictitiæ non auscultemus Ecclesiæ: uno verbo dubia erunt tum Prophetiarum, tum Miraculorum, tum Martyrum, locupletissima testimonia; dubiaque proinde erit divina tota Revelatio, cujus existentia non constat nobis nisi per Sensuum testimonium: *Fides enim ex auditu*: ut docet ipse Gentium Apostolus.

Unde sic ratiocinor. Metaphysica certitudine certum est, ipso fatente Malebranchio (119 & 120), existere divinam Revelationem. Ergo & metaphysica certitudine certum est testimonium Sensuum, per quod nobis divina Revelatio manifestata est: ergo & metaphysica certitudine certa est & Hominum & Corporum illorum existentia, qua tota fundatur Revelatio divina. Q. E. D.

127. DEMONSTRATIO III. Metaphysica certitudine certam esse generalium quarundam Naturæ Legum existentiam, Tom. I.

eodem demonstrabis modo & iisdem rationum momentis.

(45)

I. Idem Sensuum testimonium, quo mihi certa fit & demonstrata *existentia Naturæ materialis*, certam mihi & demonstratam facit *existentiam generalium quarundam Legum*, quibus subjacet & quibus regitur materialis hæc Natura.

Verbi gratia, *existentiam Legis gravitationis*, vi cuius versus centrum Terræ terrestria ubique tendunt corpora; *existentiam Legis impulsionis*, vi cuius corpus quodlibet motum, dum alteri allidit corpori, aliquam motus sui partem determinatam & communicat & perdit; *existentiam Legis affinitatis*, vi cuius quædam corpora sibi uniri & inter se adhærere ubique appetunt; *existentiam Legis æquilibrii hydrostatici*, vi cuius ad libellam ubique componuntur Liquida inter se communicantia; *existentiam Legis reproductionis*, vi cuius Vegetalia & Animalia suam reproducunt & conservant speciem, per physicam quandam actionem quæ unicuique speciei immutabiliter communis & propria est; & sic de reliquis.

II. Certum & evidens est sensationes meas non posse magis per seipsas mihi permanenter illudere, me in errorem continuum inducere, circa *existentiam generalium Naturæ Legum*; quàm circa *existentiam variorum corporum, Naturam ipsam constituentium*. Certum & evidens est Enti increato, à quo creata & ordinata sunt omnia, non minùs essentialiter repugnare ut præstigiatoris & impostoris partes agat, exhibendo mihi Naturam materialem, ubi talis non existeret natura; quàm exhibendo mihi generales Naturæ Leges, ubi tales non existerent leges: ergo metaphysica certitudine certum est existere generales quasdam Naturæ Leges; & eas realiter inesse Naturæ Leges generales, quas in ipsa observamus. Q. E. D.

128. COROLLARIUM. Iisdem rationum momentis & eodem propè philosophandi modo evincetur & demonstrabitur, *variis Corporibus indeterminatè sumptis eam esse figuram, eum Situm, eam inter se distantiam, respectivum eum motum,*

relativam eam magnitudinem, quam constantes & concordēs ipsis attribuunt nostræ Sensationes.

OBJECTIONES SOLVENDÆ.

129. OBJECTIO I. Si *existentia Corporis nostri*, esset metaphysicè certa; vel esset metaphysicè certa certitudine objecti, vel esset metaphysicè certa certitudine motivi, seu medii: atqui neutrum potest dici: ergo *existentia corporis nostri non est metaphysicè certa*. Probo utramque minoris partem.

Ac primò quidem, *existentia corporis nostri non est metaphysicè certa certitudine objecti*: nam certitudo objecti est necessaria rei immutabilitas. Porro, *existentia nostra non est necessaria & immutabilis*. (29)

Deinde, *existentia corporis nostri non est metaphysicè certa certitudine motivi aut medii*: nullum enim est motivum, nullum medium, quod sit necessariò & infallibiliter connexum cum *existentia corporis nostri*.

RESPONSIO. Concessa majore, nego minorem; & dico *existentiam nostri corporis non esse metaphysicè certam certitudine objecti, sed certitudine motivi*. Ad probationem, concedo priorem & nego posteriorem antecedentis partem.

Illud *Motivum*, cum *existentia corporis nostri necessariò & infallibiliter connexum*, sunt constantes illæ & concordēs quas in anima nostra experimur Sensationes; spectatæ, tum relatè ad illud Corpus cuius *existentiam connotant*, tum relatè ad divinam Veracitatem cui decipere & fallere repugnat. Non enim possunt existere illæ *Sensationum relationes ad varia corporis organa quæ invincibiliter judicantur existere, quin reverà aliquo vestiamur corpore: nisi nos Deus, instar præstigiatoris, permanenter deludat; quod absurdum est & impossibile*. (122)

130. INSTABIS I. Possunt variæ illæ sensationes, ad

*

corpus nostrum relativæ, vel ab ipsa Anima, vel ab ipso Deo, vel ab aliquo Genio nobis superiore, provenire: ergo illæ sensationes non dant certitudinem metaphysicam de existentia corporis quod nostrum sit.

RESPONSIO. Nego antecedens, quoad omnes ipsius partes; & negandi afferro rationes.

I. Non oriuntur illæ sensationes ab Anima ipsa, quoniam plurimæ ingratae sunt; quoniam innascuntur aut adveniunt nobis etiam invitis & reluctantibus; quoniam absque aliqua exemplari causa non possent ab anima efformari: ut patet & constat ex eo quod sensationem Colorum nunquam sit cogniturus, qui cæcus natus est & cæcus esse permanet; quod sensationem Sacchari nunquam sit cogniturus, qui saccharum non degustaverit. (66 & 123)

II. Oriuntur quidem variæ nostræ Sensationes à Deo ipso, qui solus potest esse illarum causa efficiens & productrix. (116)

Sed à Deo oriri, à Deo in nobis produci non possunt variæ nostræ sensationes, ad corpus aliquod tanquam nostrum & ad varia corpora tanquam nobis circumposita relativæ, non existentibus illis realiter corporibus: nisi sit Deus ineptè & absurdè præstigiator & impostor; ut superius observatum & demonstratum est. (125 & 126)

III. Non oriuntur illæ sensationes à Genio aliquo nobis superiore: tum quia non concipitur talia posse agere in anima nostra Genius superior, cui talem ineptè actionem nullo modo attribuunt auctores Systematis à nobis confutati; tum quia, etiamsi absolutè posset talia operari in anima nostra Genius aliquis superior; evidens est divinæ Providentiæ repugnare, ut sinat nos perpetuò & insuperabiliter ab aliquo genio superiore permanenter deludi & in errorem continuum pertrahi.

131. INSTABIS II. Illæ sensationes in Anima nostra producuntur à Deo ipso, nobis fatentibus: ergo illæ sensationes non dicunt necessariam relationem ad corpus quod sit

nostrum: ergo illæ sensationes non sunt Medium cum existentia corporis nostri necessariò & infallibiliter connexum.

RESPONSIO. Concesso antecedente, distinguo consequens. Ergo illæ sensationes non dicunt necessariam relationem ad corpus nostrum, tanquam ad causam sui productivam, concedo consequentiam: tanquam ad realem suæ existentia occasionem, & tanquam ad terminum ab ipsis necessariò connotatum, nego consequentiam.

Illæ sensationes in anima quidem nostra producuntur à Deo ipso tanquam à causa sua efficiente: at non producuntur à Deo absque sensatione externa & materiali, in organis corporeis facta; quæ sit occasio seu occasionalis causa *Sensationis internæ & spiritualis*, quam producit in anima Deus.

Non repugnat Deum producere in anima sensationes, independentes à corpore: sed repugnat Deum producere in anima sensationes quæ constantem dicant & importent relationem ad organa tanquam existentia, non existentibus illis organis: foret enim Deus, in hac suppositione, quod essentialiter esse nequit, fallax & præstigiator, ut demonstravimus.

Unde, illæ sensationes dicunt & important necessariam relationem ad corpus nostrum, tanquam ad occasionem sine qua non producuntur, & tanquam ad terminum quem necessariò supponunt existere.

132. INSTABIS III. Quod est metaphysicè certum, non potest esse contingens: atqui corporis nostri existentia est contingens: ergo non est metaphysicè certa.

RESPONSIO. Distinguo majorem. Quod est metaphysicè certum certitudine objecti, non potest esse contingens, concedo majorem: quod est metaphysicè certum certitudine motivi, non potest esse contingens, nego majorem; & concessa minore, nego consequentiam. Existencia nostri corporis non est aliquid necessarium necessitate absoluta,

sed est aliquid necessarium necessitate hypothetica. (24, 29, 49)

133. INSTABIS IV. Medium seu Motivum quo nostra innititur & fundatur certitudo, est *relatio Sensationum nostrarum* ad corpus aliquod tanquam existens, quod nostrum judicamus: atqui illud motivum aut medium nullum est, seu nullam dat certitudinem: ergo nullum est medium quo innititur & fundatur nostra certitudo. Probo minorem. Potest esse relatio sensationum nostrarum ad corpus aliquod tanquam existens, quin existat illud corpus: ergo illud motivum aut medium nullum est. Probo antecedens. Illi quibus amputatum est Brachium, verbi gratia, experiuntur interdum dolorem relativum ad illud brachium tanquam existens, quod tamen non existit: ergo potest esse relatio Sensationum ad corpus aliquod tanquam existens, quin revera existat illud corpus.

RESPONSIO. Concessa majore, nego minorem. Ad probationem, distinguo antecedens. Potest esse relatio constans & concors sensationum nostrarum ad corpus aliquod tanquam existens, quin existat illud corpus, nego antecedens: potest esse relatio nec constans, nec concors, sensationum nostrarum ad corpus aliquod tanquam existens, quin existat illud corpus, concedo antecedens & consequentiam.

Medium seu Motivum nostræ certitudinis circa existentiam corporis quod nostrum sit, est relatio constans & concors nostrarum Sensationum ad corpus aliquod quod nostrum sit (8 & 124): quod locum non habet in exemplo amputati brachii, ubi nec concordans sunt, nec constantes sensationes.

Ac primò quidem, non sunt concordans: si enim ex una parte, per sensationem doloris admonetur anima adesse brachium; ex altera parte, per sensationem visionis & tactus, admonetur fortius & melius abesse brachium. Deinde, non sunt constantes: sensatio enim doloris non est perennis, sed interruptis duntaxat temporibus rediviva.

134. ADNOTATIO. Si fortè quisieris cur & quomodo in *absenti Brachio* dolorem experiatur ille cui ademptum est brachium; rem explico.

I. Residuos habet ille in scapula aut in superstite brachii amputati parte *Nervos*, qui antea in totum protendebantur brachium. Si interdum agitentur residui illi nervi, eo modo quo agitabantur, cum brachium erat scapulæ conjunctum: *juxta generalem hanc Naturæ legem*, ex qua pendet & per quam stat unio corporis & animæ in Composito humano; eadem debet in anima excitari sensatio, quæ excitari solebat antequam abscinderetur brachium. (498 & 501)

II. Supponamus agitari & affici *Nervos* illos in scapula aut in superstite brachii parte residuos, eodem præcisè modo quo agitabantur & afficiebantur antea, cum manum nondum amissam penetrabile adureret frigus: experiatur anima, *juxta generalem hanc unionis legem, internam frigoris sensationem*, quam, ut solebat ante amissum brachium, referet ad ipsam illius brachii manum.

Unde, excitata in superstite nervorum illorum parte commotio & sensatio externa, per actionem aeris ambientis aut alterius cujuscumque causæ physicæ, Deo est vera & realis occasio producendæ in anima illis nervis unita sensationis internæ. Contra verò, si nullum realiter corpus haberemus; nulla Deo foret vera & realis occasio producendi in anima nostra constantes illas & concordans sensationes, ad caput, ad brachium, ad pedes relativas.

135. INSTABIS V. Evidens est unicuique, per solam sui ipsius ideam à sensu suo intimo petitam, inesse sibi corpus: ergo frustra evocantur & adhibentur sensationes illæ relativæ ad corpus aliquod quod nostrum sit, ut illud demonstretur. Probo antecedens. Evidens est unicuique, per solam sui ipsius ideam à sensu suo intimo petitam, se esse principium sentiendi & ratiocinandi; seu quod idem est, se esse animal rationale: sed animal rationale, & compositum ex corpore & anima, sunt unum & idem: er-

go unicuique evidens est per solam sui ipsius ideam à sensu suo intimo petitam, se esse compositum ex corpore & anima.

RESPONSIO. Nego antecedens. Ad probationem, concessa majore, distinguo minorem: sed animal rationale, & Compositum ex corpore & anima, sunt unum & idem; & illud nobis est evidens per solam nostri ideam, à sensu nostro intimo petitam, nego minorem: & illud nobis constat per aliquid extrinsecum, tum nostro sensui intimo, tum ideis omnibus quas à nostro sensu intimo repetere & extrahere possumus, concedo minorem & nego consequentiam.

Evidens est mihi per sensum intimum, me esse principium sentiendi & ratiocinandi: sive meae sensationes pendeant ab aliquo corpore mihi unito, sive à tali corpore non pendeant.

Mihi verò non est evidens ab idea mei ipsius, me esse compositum ex corpore & anima: quia nec in idea principii sentientis, nec in idea principii ratiocinantis includitur evidenter essentialis à corpore dependentia, ut sensationes experiar.

Imò & contrarium ex principiis Fidei sequitur: Reperi enim in Inferis, & Beati in Cælis, experiuntur sensationes doloris & gaudii, sine organis corporeis. Illæ quidem sensationes non sunt relativæ ad corpus suum tanquam præsens & tanquam sibi coexistens; quia Deus illos non fallit: sed tamen sunt veræ sensationes.

Ergo verum est quod asserimus, *Existentiam Corporis nostri*, non esse metaphysicè certam nisi certitudine motivi; scilicet per relationem sensationum nostrarum, tum ad Corpus aliquod quod sit nostrum, tum ad Deum qui non sit fallax (119).

136. OBJECTIO II. Si quid pareret nobis metaphysicam & infallibilem certitudinem circa existentiam variorum indeterminatè hominum, variorum indeterminatè corporum;

maximè & unicè, Sensationes illæ ad varios homines & ad varia corpora relativæ, quas in nobis per sensum intimum experimur: atqui illæ sensationes non pariunt talem certitudinem: ergo nullam talem habemus certitudinem. Probo minorem. Sensationes illæ non pariunt certitudinem metaphysicam & infallibilem circa existentiam variorum indeterminatè hominum, variorum indeterminatè corporum; si possint illæ nobis inesse sensationes, quin ulli existant homines, quin ulla existant corpora: verum consequens, ergo & antecedens. Probo minorem.

Suppono nullum aliud Ens, præter me, fuisse à Deo creatum: me solum cum Deo in Mundo merè intelligibili existere, corpore constantem & anima. Hac data hypothese, faciat Deus per semetipsum, sine ulla causa vel occasione ipsi & mihi extrinseca, easdem in oculo meo impressiones, quas videtur facere emissum à Sole aut reflexum à Terra lumen: videre mihi videbor & solem & terram; nec tamen existent aut sol aut terra. Faciat Deus easdem in palato meo impressiones, quas varii videntur efficere Cibi: videbor mihi lautis & opimis vesci epulis; & nullæ tamen existent epulæ, nulli cibi. Eandem pedibus meis resistentiam objiciat Deus, quam videtur objicere calcata Tellus: spatari aut circumcursare mihi videbor per calcatam pedibus terram; nec tamen calcanda existet terra! Faciat Deus easdem mihi in aures & in oculos impressiones, quas videntur efficere varia hominum colloquia, varii vultus: viveres & confabulari mihi videbor cum familiaribus, cum vicinis, cum alienigenis; & unus existam in mundo merè intelligibili & merè possibili solitarius.

Ergo sensuum ritè dispositorum & adhibitorum testimonium non est motivum metaphysicè certum, quo judicemus existere nos in Mundo reali; existere præter nos; & varios indeterminatè homines, & varia indeterminatè corpora.

RESPONSIO. Concedo majorem, & nego minorem. Ad probationem, concedo majorem & nego minorem. Ad hy-